

14 februari 2017

Uitleg voor professionals over het zorgcluster-toeleidingsinstrument Factsheet zorgclustermodel

Het nieuwe model

De dbc-systematiek is in 2008 ingevoerd in de gespecialiseerde ggz en de forensische zorg. De afgelopen jaren is de behoefte gegroeid om de bekostiging in de ggz/fz inhoudelijk te verbeteren. De nadruk bij dbc's in de ggz ligt op de classificatie van een DSM-stoornis. De zorgvraag van de patiënt vormt daardoor niet per definitie het uitgangspunt.

Samen werken aan een nieuw model

De Nederlandse Zorgautoriteit werkt met brancheorganisaties en zorgaanbieders aan een nieuw model. De rode draad daarin is de zorgvraag van de patiënt. In Engeland gebruikt men een model van zorgclusters dat hiervoor erg aantrekkelijk is. Daarom zijn zorgaanbieders en de NZa begonnen met het toetsen van een model dat is gebaseerd op dit in Engeland gebruikte model. Het Nederlandse model is ook van toepassing voor de generalistische basis-ggz en de forensische zorg. We noemen dit model het zorgclustermodel.

Toetsen aan de praktijk

Tot en met 2018 gaan we dit model uitgebreid toetsen in de praktijk en waar nodig verder aanpassen aan de praktijksituatie. De eerste fase van deze praktijktests is inmiddels achter de rug. Daaruit bleek dat het model op hoofdlijnen heel goed voldoet, maar dat er op detailniveau nog wel afstemmingen nodig zijn. De NZa en de veldpartijen zijn daar nu samen volop mee bezig.

Hulp bij het nieuwe model

De regiebehandelaar bepaalt binnen het nieuwe model welk zorgcluster voor de patiënt van toepassing is. Voor het onderbouwen van de zorgclusterkeuze hebben wij een speciaal zorgcluster-toeleidingsinstrument (zti) ontwikkeld.

In deze factsheet vertellen wij u meer over het zorgclustermodel en het zti.

Hoe ziet het zorgclustermodel er uit?

Het zorgclustermodel kent 21 zorgclusters. Elke zorgcluster beschrijft een zorgvraag met dezelfde karakteristieken. De 21 zorgclusters zijn verdeeld in drie zogenoemde superclusters. Iedere supercluster kent een onderverdeling in één of meer clustergroepen. Elke zorgcluster valt onder één van die clustergroepen.

De indeling – met een globale omschrijving – staat in de tabel hieronder.

Supercluster	Clustergroep	Zorg-cluster
I. Zorgvraag zonder verontrustende psychotische symptomen of wanen. 	a. Licht/matig/ernstig	1
		2
		3
		4
	b. Zeer ernstig/complex/aanhoudend	5
		6
		7
		8
II. Zorgvraag met verontrustende psychotische symptomen of wanen. 	c. Eerste episode	10
	d. Aanhoudend/terugkerend	11
		12
		13
	e. Acute episode	14
		15
f. Instabiele levensstijl	16	
III. Zorgvraag rondom neurocognitieve problematiek 	g. Cognitieve beperking	18
		19
		20
		21
Niet te clusteren zorgvraag		0

Hoe werkt het zorgclustermodel?

Als een patiënt via een verwijzing bij de zorgaanbieder binnenkomt, vindt een assessment plaats. Tijdens deze assessment bepaalt de regiebehandelaar welke zorgvraag en bijbehorende behandeling van toepassing zijn. De regiebehandelaar bepaalt vervolgens welke zorgcluster het beste bij de patiënt past. Voor het onderbouwen van de zorgclusterkeuze gebruikt hij het zti. Dit bestaat uit:

- Een speciale vragenlijst die is ontwikkeld om de problematiek op verschillende leefgebieden in kaart te brengen. Leefgebieden zijn een inschatting van de gedragsproblematiek en de sociale problematiek van de patiënt.
- Een overzicht van mogelijke scores om een bepaald leefgebied relevant te kunnen laten zijn voor de behandeling.

Tussentijds en na afloop van deze periode evalueren regiebehandelaar en patiënt samen de behandeling en de effecten daarvan, ook weer aan de hand van de vragenlijst. Daarna kunnen ze ervoor kiezen de behandeling af te ronden, de behandeling voort te zetten óf een nieuwe behandeling te starten.

De vragen van het zti

De huidige zti-vragenlijst is geïnspireerd op de Engelse HoNOS-vragenlijst. HoNOS staat voor Health of the Nation Outcome Scales. Deze vragenlijst en de bijbehorende scores zijn ontwikkeld door mensen uit de praktijk in opdracht van het Engelse ministerie van volksgezondheid.

De oorspronkelijke lijst heeft twaalf vragen over de ernst van de klachten in de twee voorafgaande weken. Voor betere onderbouwing van de zorgclusterkeuze is een dertiende vraag toegevoegd. Daarnaast is een extra deel ontwikkeld met zes vragen die gaan over de problematiek van langer dan twee weken geleden. De praktijk leert immers dat de historie van de patiënt een belangrijke rol kan spelen bij de klachten van nu.

Het totale zti ziet als volgt uit:

Beoordeling huidige situatie (afgelopen twee weken)	
1.	Hyperactief, agressief, destructief of geagiteerd gedrag.
2.	Opzettelijke zelfverwonding.
3.	Problematisch alcohol- of drugsgebruik.
4.	Cognitieve problemen.
5.	Lichamelijke problemen of handicaps.
6.	Problemen als gevolg van hallucinaties of waanvoorstellingen.
7.	Problemen met depressieve stemming.
8.	Overige psychische en gedragsproblemen.
9.	Problemen met relaties.
10.	Problemen met ADL.
11.	Problemen met woonomstandigheden
12.	Mogelijkheden voor het gebruiken en verbeteren van vaardigheden.
13.	Sterke onredelijke overtuigingen.
Beoordeling historie (meer dan twee weken geleden):	
A.	Geagiteerd gedrag/expansieve stemming.
B.	Herhaalde zelfverwonding.
C.	Bescherming van kinderen en andere kwetsbare afhankelijke volwassenen.
D.	Betrokkenheid.
E.	Kwetsbaarheid.
Q.	Problematisch alcohol- of drugsgebruik.

Alle vragen van de zti-vragenlijst worden beantwoord met een score. Deze loopt van nul (geen probleem) tot en met vier (ernstig probleem). Per zorgcluster is vastgelegd hoe op elke vraag moet of kan worden gescoord om de zorgcluster van toepassing te laten zijn.

Hoe ziet een zorgcluster eruit?

Op dit punt in de factsheet zijn alle ingrediënten van het zorgcluster aan bod gekomen. Een zorgcluster bevat:

- een zorgvraagomschrijving;
- mogelijke scores op het zti;
- een indicatie van de behandelduur en evaluatiemomenten.

NZa
Postbus 3017
3502 GA Utrecht

T (088) 770 87 70
E info@nza.nl
I www.nza.nl

Hieronder wordt weergegeven hoe dit er uitziet.

Zorgvraagomschrijving

Algemene omschrijving	
Meest waarschijnlijke DSM-stoornis	
Minder waarschijnlijke DSM-stoornis	
Beperkingen	
Risico	
Beloop	
Richtlijnen / zorgstandaard	
Evaluatie	
Indicatieve periode van zorg	Cluster review tenminste elke

Zorgcluster Toeleiding Instrument (ZTI)

Beoordeling huidige situatie (afgelopen 2 weken)	0	1	2	3	4
1. Hyperactief, agressief, destructief of geagiteerd gedrag					
2. Opzettelijke zelfverwonding					
3. Problematisch alcohol- of druggebruik					
4. Cognitieve problemen					
5. Lichamelijke problemen of handicaps					
6. Problemen als gevolg van hallucinaties en waanvoorstellingen					
7. Problemen met depressieve stemming					
8. Overige psychische en gedragsproblemen					
9. Problemen met relaties					
10. Problemen met ADL					
11. Problemen met woonomstandigheden					
12. Mogelijkheden voor het gebruiken en verbeteren van vaardigheden: beroepsmatig en vrije					
13. Sterke onredelijke overtuigingen					
Beoordeling historie					
A. Geagiteerd gedrag / expansieve stemming					
B. Herhaalde zelfverwonding					
C. Bescherming van kinderen en andere kwetsbare afhankelijke volwassenen					
D. Betrokkenheid					
E. Kwetsbaarheid					
Q. Problematisch drank- en drugsgebruik					

0 = geen probleem

1 = klein probleem vereist geen actie

2 = mild probleem maar niet definitief aanwezig

3 = gemiddeld zwaar probleem

4 = ernstig tot zeer ernstig probleem

 Moet scoren

 Wordt verwacht te scoren

 Kan scoren

 Wordt niet verwacht te scoren

 Geen data beschikbaar

Voor de vragen 7 en 8 geldt dat de gegeven score op 1 van de 2 vragen de aangegeven waarde dient te hebben, en op geen van beide een hogere waarde.

Meer weten over het zorgclustermodel?

Kijk op

<http://werkenmetdbscs.nza.nl/nieuwmodelggz>

voor alle informatie over de doorontwikkeling en de pilots. Hier staat ook een uitgebreide handleiding over het zorgclustermodel.

De NZa ondersteunt de toeleiding in de pilotfase met een speciale webapplicatie met daarin het zorgcluster-toeleidingsinstrument. Hiervan is ook een openbare versie ontwikkeld.

Kijk op <https://www.zorgclustertool.nl>.

NZa
Postbus 3017
3502 GA Utrecht

T (088) 770 87 70
E info@nza.nl
I www.nza.nl